

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 07 marca 2014r. (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniosła o zasądzenie od pozwanej I. S. (1) kwoty 1.025.734,95 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 07 marca 2011r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a także zwrotu kosztów zawiadania do próby ugodowej, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając pozew powódka podniosła, iż w dniu 29 maja 2008 r. strony niniejszego postępowania zawarły Umowę o Świadczenie Usług Agencyjnych. Powódka podniosła, iż wobec niepłacenia przez klientów składek od umów ubezpieczenia zawartych przy udziale pozwanej, powstało na jej koncie prowizyjnym zadłużenie i w związku z powyższym oraz zgodnie z postanowieniami umownymi ust. 6.9. kwota, jaką pozwana jest obowiązana zwrócić powódce stanowi kwotę 1.025.734,95 zł.

Powódka domaga się od pozwanej zwrotu prowizji za umowy, z których ubezpieczeni - klienci nie wywiązali się. Powódka podkreśliła, że system wypłaty prowizji powódki przewiduje wypłaty prowizji z góry, w wysokości odpowiadającej prowizji należnej w przypadku, w którym klient płaciłby w sposób ciągły składki przez 25 następujących po sobie miesięcy po zawarciu umowy ubezpieczenia.

Przypadek storno powstaje natomiast w sytuacji, gdy klient nie wywiązuje się z umowy ubezpieczenia. W tym wypadku prowizja z góry wypłacona zleceniobiorcy, nie jest należna i zleceniobiorca winien ją zwrócić.

Powódka wskazała również, że na wypadek powstania przypadku storna, na koncie prowizyjnym zleceniodawcy zabezpiecza się tzw. rezerwę storno, określaną procentowo w stosunku do każdej umowy którą zleceniobiorca zawarł i od której należy mu się prowizja. Owa rezerwa, o ile klienci wywiążą się w pełni z zawartej umowy (w przypadku Produktu (...)) - po uiszczeniu ostatniej z 25 comiesięcznych rat składek ubezpieczeniowych), jest uwalniana i wypłacana zleceniobiorcy. Zatem co do zasady rezerwa storna jest rezerwą dodatnią, tak samo jak dodatni jest w efekcie bilans konta zleceniobiorcy. Jednak w sytuacji, gdy klienci nie wywiązują się z umowy i powstaje opisywany wyżej przypadek storna, pokrywany jest on w pierwszej kolejności z rezerwy storna.

W razie jednak zawierania przez zleceniobiorcę dużej ilości umów z klientami, którzy następnie masowo nie wywiązują się z umowy, rezerwa storna nie wystarcza na pokrycie zaistniałych przypadków storna, a konto prowizyjne zleceniobiorcy wykazuje wówczas bilans ujemny, zleceniobiorca jest obowiązany zwrócić zleceniodawcy nienależnie pobrane prowizje. Taka właśnie sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie. Powódka wskazała, iż konto prowizyjne pozwanej wykazuje łączną wartość ujemną w wysokości 1.025.734,95 zł. Na koncie prowizyjnym brak jest jakichkolwiek środków w pozycji rezerwy storna, wynikających z wywiązywania się przez część klientów z zawartych umów ubezpieczeń.

Zgodnie z postanowieniem 6.9. umowy, można potrącić kwotę z uwolnionych rezerw storno z kwotą całkowitego zadłużenia. W niniejszej sprawie, z uwagi na brak w/w uwolnionych rezerw storno do potrącenia, kwota, której zapłaty dochodzi powódka wynosi 1.025.734,95 zł. (pozew k. 1-11)

Pismem procesowym z dnia 18 kwietnia 2014r. pozwana I. S. (1) wniosła o oddalenie powództwa.

Pozwana zarzuciła, że powódka żąda zwrotu należności prowizji od zawartych przez pozwaną umów ubezpieczeniowych. Zdaniem pozwanej dochodzona przez powódkę kwota obejmuje wszystkie umowy, także te które zostały zrealizowane lub które zostały rozliczone przez strony. Pozwana zarzuciła, że powódka dokonała już rozliczenia prowizji, we wszystkich przypadkach braku kontynuacji umowy przez klienta, poprzez odebranie wypłaconych prowizji lub nie wypłacając pozwanej należnych kwot z tytułu następnych zawartych umów.

Pozwana zarzuciła, że z pozwu nie wynika jakie kwoty zostały potrącone skutecznie z już wypłaconych prowizji, wobec czego nie może się ona odnieść szczegółowo do dochodzonej przez powódkę kwoty. (odpowiedź na pozew k. 273-274)

Strony postępowania podtrzymały swoje stanowiska w dalszych pismach procesowych oraz na rozprawie w dniu 09 marca 2015r. (pismo powódki z dnia 08 lipca 2015r.k. 280, pismo pozwanej z dnia 08 września 2014r. k.292, protokół z rozprawy z dnia 09 marca 2015r. k. 325).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

I. S. (1) od dnia 01 czerwca 2008r. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) I. S. (2), przedmiotem której jest działalność związana z oceną ryzyka i szacowaniem poniesionych strat, działalność agentów i brokerów ubezpieczeniowych.

W dniu 29 maja 2008 r. strony niniejszego postępowania zawarły Umowę o Świadczenie Usług Agencyjnych , którą uzupełniały (...) oraz Tabela (Lista) Prowizji, stanowiące załączniki do umowy.

Zgodnie z pkt. 3.1. zdanie drugie umowy Zleceniobiorca potwierdził doręczenie mu regulaminów, ogólnych warunków umów (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., regulaminów i instrukcji spółek związanych z (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., w tym w szczególności (...), (...) Tabeli Prowizji oraz list spółek związanych z (...) sp. z o.o. z siedzibą w W..

W myśl postanowień Umowy Zleceniobiorca otrzymuje za wykonywanie Czynności Agencyjnych prowizję, zgodnie z postanowieniami ustępu 4 Umowy. Szczegółowe zasady wynagradzania oraz sposób naliczania prowizji zawierają (...) wraz z pisemnym objaśnieniem a także Tabela prowizji, zaś wysokość prowizji każdorazowo naliczanej obrazują noty prowizyjne.

(Dowód: umowa o Świadczenie Usług Agencyjnych wraz z załącznikami k. 26-66, zeznania świadków J. S. k. 328, A. K. k.325)

I. S. (1) świadczyła usługi na podstawie Umowy, która wówczas była wykonywana w ramach prowadzonej przez nią działalności gospodarczej. I. S. (1) w okresie wykonywania Umowy pośredniczyła w zawieraniu umów w zasadzie dotyczących wyłącznie produktów ubezpieczeniowych (...) S.A. (...)(dalej: (...)), w tym zwłaszcza produkt (...) (opisywany przez (...) także jako produkt (...), ze względu na tożsame zasady rozliczeń przy obu produktach).

W okresie trwania umowy I. S. (1) uczestniczyła w zawarciu 144 umów ubezpieczeniowych, na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w W.. Pierwsze umowy weszły w życie w czerwcu 2008r., a ostatnie w czerwcu 2009r. W okresie trwania przedmiotowej umowy I. S. (1) zajmowała następujące stanowiska: maj-lipiec 2008r. – reprezentant I stopień; lipiec 2008r. – reprezentant II stopień; sierpień-listopad 2008r. – reprezentant III stopień; od grudnia 2008r. – kierownik oddziału.

Wszystkie przedmiotowe umowy ubezpieczeniowe rozliczane były według (...) (...).

Wszystkie umowy ubezpieczeniowe były umowami towarzystwa (...) o nazwie produktowej „(...)”, czyli tzw. (...).

(Dowód: pismo (...) z dnia 6 marca 2014 r. k. 261-263, zeznania świadków J. S. k.328, A. K. k. 325, opinia biegłego k. 351-401)

(...) sp. z o.o. z siedzibą w W. posiada (i w okresie współpracy z I. S. (1) również posiadał) zawartą umowę współpracy z (...), na podstawie której (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. za pośrednictwem swoich współpracowników pośredniczyła w zawieraniu umów ubezpieczeniowych dotyczących produktów ubezpieczeniowych (...).

Podstawą naliczania prowizji była przekazywana przez I. S. (1) do (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. dokumentacja dotycząca produktu ubezpieczeniowego - umów zawartych przy pośrednictwie (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. (wnioski wraz z kserokopią wpłaty klienta oraz z rejestrem przekazanych umów). (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. przekazywała (...)

ww. dokumentację w celu wystawienia przez ubezpieczyciela polis na rzecz pozyskanych klientów, potwierdzających zawarcie ww. umów.

Na podstawie przekazanych wniosków (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. raz na miesiąc sporządzała listę rankingową, która obrazowała wyniki pracy poszczególnych agentów i kadry kierowniczej, które później znajdowały odbicie w naliczaniu prowizji w notach prowizyjnych.

W okresie trwania umowy agencyjnej pozwana otrzymała następujące kwoty tytułem prowizji:

- a) dnia 01 lipca 2008r. – kwota (...) zł,
- b) dnia 04 sierpnia 2008r. – kwota (...) zł
- c) dnia 01 września 2008r. – kwota (...) zł,
- d) dnia 02 października 2008r. – kwota (...) zł,
- e) dnia 04 listopada 2008r. – kwota (...) zł,
- f) dnia 03 grudnia 2008r. – kwota (...) zł,
- g) dnia 06 stycznia 2009r. – kwota (...) zł,
- h) dnia 04 lutego 2009r. – kwota (...) zł,
- i) dnia 03 marca 2009r. – kwota (...) zł,
- j) dnia 02 kwietnia 2009r. – kwota (...) zł,
- k) dnia 05 maja 2009r. – kwota (...) zł,

co łącznie dało kwotę (...) zł, która to kwota została wypłacona tytułem prowizji I. S. (1).

(...) z kolei na podstawie przekazanej dokumentacji, podczas analizy rozliczenia m. in. klientów pozyskanych przez I. S. (1), prowadzonej przez Departament Ubezpieczeń Indywidualnych (...), stwierdziła brak wpływu kolejnych rat składek ubezpieczeniowych, wynikających z polis wystawionych do wniosków podpisanych przez I. S. (1) (jako osobę wykonującą czynności agencyjne).

Względem wszystkich zawartych przy pośrednictwie I. S. (1) umów doszło do wpłacenia pierwszej raty składki. Prowizja wypłacana na rzecz I. S. (1) (z tytułu każdej z zawartych umów) była znacznie wyższa, aniżeli pierwsza rata składki ubezpieczeniowej.

Zleceniobiorca, w myśl postanowień 4.3.2. Umowy nabywa prawo do prowizji o tyle i tylko w zakresie, w jakim ubezpieczony (Klient) w sposób ciągły opłaca składki ubezpieczeniowe. Sytuacja, w której Klient zalega z płatnością należnej składki ubezpieczeniowej, czyli nie wykonuje lub nienależycie wykonuje umowę, w zawarciu której uczestniczył Zleceniobiorca, jest przypadkiem storna.

W odniesieniu do umów zawieranych przez Zleceniobiorcę, zakładana była rezerwa storno w wysokości co najmniej 25% z kwoty prowizji należnej Zleceniobiorcy za daną umowę. Rezerwa ta stanowiła zabezpieczenie zarówno Zleceniodawcy jak i Zleceniobiorcy na wypadek wystąpienia wypadków storna. Rezerwa ta, co do zasady była uwalniana, po upływie 25 miesięcy od jej założenia, o ile Klienci wywiązywali się z zawartych umów.

(...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wypłacał prowizję z góry w wysokości odpowiadającej prowizji należnej w przypadku, w którym Klient płaciłby w sposób ciągły składki przez 25 następujących po sobie miesięcy po zawarciu umowy ubezpieczenia. W sytuacji, w której Klient zaprzestaje płacenia składek, część prowizji (tj. za okres, za który klient

nie płaci już składek) staje się nienależna zgodnie z pkt. 4.3.2. Umowy o Świadczenie Usług Agencyjnych i podlega zwrotowi.

(Dowód: potwierdzenia przelewów za okres od lipca 2008 r. do maja 2009 r. k. 68-73, zeznania świadków J. S. k. 328, A. K. k. 325, opinia biegłego sądowego k.351- 401)

Wszystkie przypadki niewywiązywania się klientów z zawartych przy współdziałaniu I. S. (1) umów dotyczyły produktu C. - (...).

W przypadku produktu S. prowizja dla współpracownika (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. była wypłacana z góry (tak jakby składka ubezpieczeniowa była opłacana przez klienta w całości przez okres co najmniej 25 miesięcy w przód). Prowizja była wypłacana po uprzedniej wpłacie przez klienta pierwszej składki na rzecz ubezpieczyciela - (...).

Tym samym, zgodnie z Listą prowizji w przypadku tego produktu, w razie zaprzestania opłacania składek przez klienta, Zleceniobiorca obowiązany był do zwrotu pobranego z góry wynagrodzenia prowizyjnego, obliczonego z uwzględnieniem części umowy, z której klient się wywiązał.

(Dowód: Tabela (Lista) Prowizji k. 31-66, Tablica pogładowa k. 259, zeznania świadków: J. S. k. 328, A. K. k.325, opinia biegłego k.351-401)

Pkt. 6.7. umowy o Świadczenie Usług (...) przewiduje obowiązek zwrotu prowizji, w przypadku gdy klient zaprzestanie płacenia składek od umowy ubezpieczenia, do zawarcia której doprowadził agent.

W dniu 10 listopada 2009 r. rozwiązano Umowę z I. S. (1).

(Dowód: pismo z dnia 10 listopada 2009 r. k. 75-76, zeznania świadków: J. S. k. 328, A. K. k. 325, opinia biegłego sądowego k.351-401)

Zgodnie z postanowieniem ust. 7.6 umowy, konto prowizyjne, w razie zakończenia współpracy między stronami Umowy jest prowadzone do momentu naliczenia prowizji przysługujących Zleceniobiorcy w związku z umowami ubezpieczeniowymi, zawartymi podczas trwania Umowy Świadczeń Usług (...). Okres ten nie może być jednak dłuższy niż 6 miesięcy.

W przypadku powstania rezerwy storno, zgodnie z postanowieniem 7.7. umowy, przy wypłatach prowizji za rok z góry, wypłata po rozwiązaniu umowy, będzie uregulowana po roku czasu od daty jej założenia. Z powyższego zapisu umownego w połączeniu z pozostałymi sformułowaniami umownymi wynika, że jeżeli rezerwa storno ma wartość dodatnią, jej kwota jest wypłacana Zleceniobiorcy. Natomiast przy ujemnym stanie konta lub rezerwy storno, o ile nie jest możliwe potrącenie jej z naliczanych prowizji lub uwalnianych rezerw storno, Zleceniobiorca jest zobowiązany wyrównać różnicę z tytułu nienależnie pobranego wynagrodzenia na rzecz Zleceniodawcy.

Kwota zadłużenia, wynikającego z obowiązku zwrotu nienależnie pobranych przez I. S. (1) prowizji (na jej koncie prowizyjnym) wyniosła 1.025.734,95 zł. Na koncie prowizyjnym I. S. (1) brak jest kwot z uwolnionych storno rezerw, które zgodnie z postanowieniami umownymi ust. 6.9. kwota, mogłyby zostać potrącone z ogólnym zadłużeniem.

Wobec niepłacenia przez Klientów składek od umów ubezpieczenia zawartych przy udziale I. S. (1), powstało na jej koncie prowizyjnym zadłużenie w wysokości 1.025.734,95 zł.

(Dowód: ostatnia nota prowizyjna z konta pozwanej k. 78-99, Wydruki z historii polis ubezpieczeniowych od (...) k. 114-257, opinia biegłego sądowego k. 351-402)

I. S. (1) nigdy nie kwestionowała prawidłowości wystawienia przez (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. not prowizyjnych.

W dniu 27 stycznia 2011 r. wystosowano zawiadanie do próby ugodowej. Posiedzenie przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Ż. w W., II Wydział Cywilny, sygn. akt II Co 329/11 odbyło się w dniu 9 marca 2011 r.

(Dowód: zawiadanie do próby ugodowej z dnia 24 stycznia 2011 r. wraz z zawiadomieniem o terminie posiedzenia z zawiadaniem do próby ugodowej oraz protokół k. 101-110).

W dniu 27 kwietnia 2010 r. pełnomocnik (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wezwał I. S. (1) do zapłaty kwoty 1.025.734,95 zł tytułem spłaty zadłużenia powstałego w związku z jej współpracą z (...), zakreślając termin na uiszczenie 3 dni od dnia otrzymania wezwania, pod rygorem podjęcia czynności na drodze sądowej i obciążenia kosztami.

(Dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 27 kwietnia 2010 r. wraz z potwierdzeniem nadania na adres pozwanej k. 112)

Wobec I. S. (1) toczy się również postępowanie karne (postępowanie przygotowawcze) wszczęte przed Prokuraturą Rejonową W. O., sygn. akt (...).

(...) sp. z o.o. z siedzibą w W. rozliczył się (...) z tytułu „odpowiedzialności za storno”, czyli obowiązku zwrotu uprzednio wypłaconego wynagrodzenia z tytułu umów zawartych przy udziale I. S. (3), z których następnie klienci nie wywiązywali się. Ze względu na fakt, iż (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. posiada wielostopniową strukturę organizacyjną, łączna należność podlegająca zwrotowi na rzecz (...) była wyższa aniżeli łączna należność dochodzona od I. S. (1). Natomiast wykaz polis, w przypadku których doszło do niewywiązywania się klientów z zawartych z umów, pokrywa się z wykazem polis ujętym w notach prowizyjnych I. S. (1) a obrazujących skalę zjawiska „storna” w przypadku umów zawartych przy jej udziale.

(Dowód: pismo (...) z dnia 6 marca 2014 r. k. 261- 265, zeznania świadków J. S. k. 328, A. K. k. 325, opinia biegłego k. 351-401)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie niekwestionowanych dowodów z dokumentów dołączonych do pozwu oraz odpowiedzi na pozew i dalszych pism przygotowawczych, a także dowodu z obdarzonych wiarygodnością zeznań świadków: J. S. i A. K..

W ocenie Sądu Okręgowego zeznania świadków należało ocenić jako jasne, spójne, logiczne i wzajemnie się uzupełniające, pozwalające ustalić przebieg wydarzeń.

W szczególności podstawą ustaleń były dokumenty w postaci m.in. umowy oraz warunków ogólnych umowy, potwierdzeń przelewów, not prowizyjnych oraz wyciągów z konta prowizyjnego pozwanej, wydruków z historii polis ubezpieczeniowych od (...) S.A. V. (...), tablicy poglądowej.

Dowody z dokumentów nie były kwestionowane przez strony ani pod kątem ich autentyczności, ani zgodności z prawdą. (art. 230 k.p.c. w zw. z art. 229 k.p.c.).

Sąd, co do zasady uznał za wiarygodne wszystkie dowody z dokumentów stanowiących podstawę ustalenia stanu faktycznego. Ich treść nie była kwestionowana przez strony, również i Sąd nie widział podstaw, by czynić to z urzędu. Dokumenty te korelowały bowiem ze sobą pozwalając stworzyć spójny i logiczny obraz stanu faktycznego, który następnie został potwierdzony i uzupełniony zeznaniami świadków oraz przesłuchaniem stron postępowania.

Strony nie kwestionowały autentyczności przedstawionych dokumentów, ani ich treści, zaś sąd również nie miał wątpliwości, co do ich wartości dowodowej, stąd były one przydatne dla ustalenia stanu faktycznego, zwracając jednakże uwagę, że część z nich stanowiły jedynie dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 k.p.c., które nie korzystają z domniemań zawartych w treści art. 244 k.p.c. (domniemania zgodności z prawdą oświadczeń w nich zawartych), jak ma to miejsce w przypadku dokumentów urzędowych a jedynie – poza domniemaniem autentyczności – korzystają z domniemania wyłączającego potrzebę dowodu, że osoba, która dokument podpisała, złożyła zawarte w nim oświadczenie (post. Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 1982 roku, III CRN 65/82). Materialna moc dowodowa

dokumentu prywatnego zależy od jego treści merytorycznej, o czym rozstrzyga sąd zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów (art. 233; też K. Knoppek: Glosa do wyroku SN z 25 września 1985 roku, IV PR 200/85, PiP 1988, nr 5).

Jako wiarygodne Sąd ocenił zeznania świadków, dowód z zeznań których przeprowadzony został w niniejszej sprawie. Z zeznań świadków wprost wynika na jakich zasadach zawierana była umowa o współpracy z I. S. (1) i jakie warunki musiała spełnić I. S. (1) aby otrzymać prowizję, a w jakim wypadku otrzymaną prowizję należało zwrócić. Świadkowie potwierdzili również zawarte w umowie informacje dotyczące terminów i wysokości otrzymywanej prowizji. Świadkowie również w sposób spójny i czytelny wyjaśnili funkcjonowanie systemu prowizyjnego i obsługującego go systemu informatycznego w (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. oraz wysokości zadłużenia na koncie prowizyjnym I. S. (1).

Zeznania świadków były spójne, logiczne i znajdowały potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym, a także były zgodne z zasadami doświadczenia życiowego.

Celem ustalenia jakie kwoty i z jakich tytułów zostały przez powódkę potrącone z prowizji wypłaconych przez pozwaną, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu rachunkowości na okoliczność potwierdzania wysokości zadłużenia konta prowizyjnego pozwanej I. S. (1) oraz potwierdzenia prawidłowości sposobu naliczania prowizji w tym sposobu obliczania storna.

W sporządzonej opinii biegły sądowy wskazał, że na koncie prowizyjnym pozwanej I. S. (1) na koniec października 2009r. wykazane zostało zadłużenie wysokości 1.025.734,95 zł.

Biegły stwierdził zgodność naliczenia prowizji z umową agencyjną (k. 26), dokumentem (...) (k.29-30) i dokumentem (...) w szczególności listami prowizji dotyczącymi (...) (k.41), a także Tabelami Potrąceń (k. 39v.) oraz potwierdził wartość naliczeń.

Kwoty storna obliczane były prawidłowo zgodnie z umową agencyjną (k.26, pkt. 4.3.4.) w wysokości 25% wstępnej prowizji wypłacanej od zawartej umowy ubezpieczeniowej, po wpłacie pierwszej składki przez klienta.

Biegły potwierdził wartości naliczeń zarówno w przypadkach zakładania rezerw storna, jak i uwalniania tych rezerw. Wartość konta storno-rezerwy została zredukowana do zera w miesiącu październiku 2009r.

Prowizje dla Agentów od umów Ubezpieczeniowych w ramach (...) wyliczane były /k.26 pkt. 4.4 Umowy Agencyjnej/ według odnośnej (...) /k.41/.

Prowizja od zawarcia umowy dotyczącej (...) płacona była Agentowi przez Powoda awansem z góry i była równoważna 25 miesiącom prowizyjnym trwania umowy (opłacania składek przez klienta). Warunkiem wypłaty Agentowi prowizji od zawartej umowy ubezpieczeniowej była wpłata na konto Towarzystwa (...) pierwszej składki przez klienta.

Wszystkie przedmiotowe umowy zawarte były z miesięcznym okresem opłacania składek.

Jeżeli klient zaprzestał wpłacania składek dotyczących podpisanej umowy ubezpieczeniowej, wypłacona prowizja winna być zwrócona Powodowi w części odpowiadającej nieopłaconej części okresu 25- miesięcznego /k.26, pkt. 4.3.2 Umowy Agencyjnej/.

Agentowi należna była tylko ta część prowizji za okres za który opłacone były składki.

Powód, zgodnie z zapisem pkt.4.3.4 /k.26/ Umowy Agencyjnej miał prawo do zatrzymania co najmniej 15% prowizji Agentów jako rezerwy na wypadek wystąpienia przypadków Storna lub bezskuteczności zawartej przez Agentów umowy z klientem. Skumulowane wartości zatrzymanej prowizji tworzyły tzw. (...). Wpłata zatrzymanej prowizji (tzw. uwolnienie rezerwy) występuje po zakończeniu okresu którego dotyczyła wypłacona prowizja, o ile kwoty z konta storno-rezerwy nie posłużyły do pokrycia innych zaistniałych przypadków storna na koncie prowizyjnym Agentów. Prawo do potrącania kwot z prowizji w przypadku zaistnienia tzw. Sald ujemnych wynika z pkt. 6.9 Umowy Agencyjnej /k.26 rev/.

W przypadku przedmiotowych umów niniejszego postępowania zatrzymywana wartość tzw (...) wynosiła 25% prowizji wstępnej. Zasady postępowania dotyczące konta prowizyjnego Agenta i konta Storno-rezerwy Agenta po zakończeniu współpracy z Agentem regulowane były przez pkt.: 7.6 i 7.7 Umowy Agencyjnej. Przedstawione tabele (**k. 357 – 398**) przedstawiają podstawowe informacje o zawartych umowach i są skumulowanymi tabelami z kont historii umów (składki klienta) i konta prowizyjnego Agenta (wyплаты prowizji i storna dotyczące każdej umowy). Tabele zawierają także wyznaczone przez Biegełego kwoty należnych prowizji i wartości storna (tzw. (...)) w celu potwierdzenia poprawności wyliczenia prowizji i kwot storno-rezerwy przez Powoda.

Biegeły zwraca uwagę, że szare wiersze „podsum miesięcznych” przedstawiają analogiczne informacje jakie występują w notach prowizyjnych z załącznika nr 7 do Pozwu /k.77 - 189/ w szczególności:

> kwot naliczeń prowizji

> kwot potrąceń storno-rezerwy jak i prowizji

> kwot netto naliczeń do wypłaty

W ostatniej kolumnie Tabeli 4, na dole wyliczona jest ostateczna prowizja należna Pozwanej za czas obowiązywania Umowy Agencyjnej. Jest to kwota: 102'414,78 zł.

W analizowanym okresie naliczono do wypłaty kwotę prowizji brutto w wysokości (...) zł. [„Brutto+”] i dokonano sumarycznych potrąceń prowizji brutto w kwocie (...) zł. [„Brutto-,”].

Zarówno w naliczonej do wypłaty prowizji brutto, jak / ww. potrąconej kwocie zawarta jest sumaryczna kwota storno-rezerwy [SR+/SR-] w wysokości (...) zł." i (...)” odpowiednio.

W przedmiotowym okresie obowiązywania Umowy Agencyjnej zarezerwowano na koncie storno-rezerwy (SR+) kwotę 483'919,88zł.

Z rezerwy tej skorzystano przy potrącaniu kwot prowizji brutto z tytułu „anulowania prowizji za „nienależycie wykonywane umowy ubezpieczeniowe” (SR-) (brak opłacanych składek). Rezerwa **zmniejszała** zadłużenie na koncie prowizyjnym Pozwanej.

Na koniec obowiązywania umowy na koncie Storno-rezerwy nie pozostały żadne środki [SR:kolumna „6”].

Należna prowizja Pozwanej za okres obowiązywania Umowy Agencyjnej jest różnicą kwoty naliczonej prowizji brutto [Brutto+] i kwoty potrąconych prowizji [Brutto-] i wynosi (...) zł (kolumna „Netto”).

Za okres od czerwca 2008r. do kwietnia 2009r. wypłacono Pozwanej kwotę (...) zł (Tabela 2 opinii, k.67-73 Akt). W związku z powyższym wystąpiła nadwyżka kwoty wypłaconej Prowizji od kwoty należnej Prowizji o wartość różnicy kwot: wypłaconej, a należnej, czyli:

1'128'149,73 zł. – 102.414,78 zł. = 1'025'734,95 zł (jeden milion dwadzieścia pięć tysięcy siedemset trzydzieści cztery złote i 95 gr.)

Wyплаты prowizji odbywały się w cyklu miesięcznym. Wartość wypłacanej prowizji miesięcznie równała się naliczonej wartości prowizji netto (kolumny „3” i „4”).

W związku z powyższym nie było zmian miesięcznych na koncie prowizyjnym (kolumna „5”) do miesiąca kwietnia 2009r. gdyż kwota naliczona prowizji była od razu (w cyklu miesięcznym) wypłacana Pozwanej. Nie było różnic między kwotą naliczoną, a wypłaconą.

Od miesiąca maja 2009r. kwota potrąceń przekroczyła wartość naliczeń nowych prowizji (kolumna „1”) generując „saldo ujemne”. Istniejące rezerwy na koncie storno-rezerwy (SR - kolumna „2”) zmniejszyły miesięczne wartości ujemnych kwot prowizji netto wyznaczonych do rozliczenia z Pozwaną.

„Ujemne” kwoty prowizji netto odkładały się miesięcznie na koncie prowizyjnym Pozwanej, powiększając „saldo ujemne” konta, narastająco osiągając wartość **-1 025 724,95 zł** (minus jeden milion dwadzieścia pięć tysięcy siedemset trzydzieści cztery i 95/100 zł.) **na koniec miesiąca października 2009r.**

Biegły stwierdził zgodność naliczania prowizji z umową agencyjną (k. 26), dokumentami – plan kariery (k. 29, k. 30) i dokumentem lista prowizyjna, w szczególności listami prowizyjnymi (...) (k. 41) i Tabelami potrąceń (k. 39v) i potwierdził wartość naliczeń.

Kwoty storna obliczone były prawidłowo, zgodnie z umową agencyjną pkt. 4.3.4. w wysokości 25% wstępnej prowizji wypłacanej od zawartej umowy ubezpieczeniowej po wpłacie pierwszej składki klienta. Biegły potwierdził wartości naliczeń zarówno w przypadkach zakładania storno rezerwy, jak i uwalniania tych rezerw. Wartość storno rezerwy została zredukowana do 0 w październiku 2009r.

Na koniec października 2009r. konto prowizyjne pozwanej wskazywało zadłużenie w wysokości 1.025.734,95 zł.

W ocenie Sądu, opinia powyższa, wydana przez biegłego specjalistę, posiadającego wiedzę i wieloletnią praktykę w zakresie rachunkowości, jest jasna i spójna, wnioski w niej zawarte logicznie i przekonująco uzasadnione, a rzetelność i fachowość powyższych ustaleń nie budzi wątpliwości sądu i pozwala na uznanie ich za w pełni wiarygodne, tym bardziej iż pozwana nie zgłosiła żadnych zarzutów do sporządzonej opinii.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo w niniejszej sprawie zasługuje na uwzględnienie co do zasady i co do wysokości.

Zgodnie z przepisem art. 758 § 1 k.c. przez umowę agencyjną przyjmujący zlecenie (agent) zobowiązuje się, w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa, do stałego pośredniczenia, za wynagrodzeniem, przy zawieraniu z klientami umów na rzecz dającego zlecenie przedsiębiorcy albo do zawierania ich w jego imieniu. Do zawierania umów w imieniu dającego zlecenie oraz do odbierania dla niego oświadczeń agent jest uprawniony tylko wtedy, gdy ma do tego umocowanie (art. 758 § 2 k.c.)

Umowa agencyjna należy do umów z zakresu pośrednictwa handlowego. Na jej podstawie agent zobowiązuje się do stałego pośredniczenia przy zawieraniu umów z klientami na rzecz dającego zlecenie przedsiębiorcy albo do ich zawierania w jego imieniu. Agent zobowiązuje się do tych działań w zakresie działalności swego przedsiębiorstwa oraz za wynagrodzeniem.

Czynności agenta-pośrednika składające się na pośredniczenie obejmują przede wszystkim czynności faktyczne, które poprzedzają zawarcie umowy i mają do zawarcia umowy doprowadzić. Zadaniem agenta jest podejmowanie na rzecz dającego zlecenie działań, które polegają na wyszukiwaniu klientów, kojarzeniu interesów stron, udzielaniu informacji o zasadach, na jakich dający zlecenie zawiera umowy z klientami, ewentualnie przedstawianiu próbek oferowanych przez niego towarów. Jego zadaniem jest również zachęcanie potencjalnych klientów do zawarcia umowy z dającym zlecenie, a także gromadzenie o nich informacji, ewentualnie sprawdzanie stanu ich wypłacalności. Agent-pośrednik uczestniczy również w czynnościach, które mają doprowadzić do zawarcia umowy, a więc w negocjacjach prowadzonych przez strony, może przekazywać oferty dającego zlecenie czy też zbierać oferty potencjalnych klientów (por. L. Ogieńko (w:) K. Pietrzykowski, Komentarz, t. II, 2011, s. 667; T. Wiśniewski (w:) G. Bieniek, Komentarz, t. II, 2011, s. 582; E. Rott-Pietrzyk, Agent handlowy – regulacje polskie i europejskie, Warszawa 2006, s. 280; por. też D. Bucior, Pośredniczenie i zawieranie umów jako przedmiot zobowiązania agenta, Studia Prawnicze KUL 2010, nr 1, s. 7 i n.; zob. też wyrok NSA w Warszawie z dnia 28 października 2010 r., I GSK 723/09, LEX nr 744869, zgodnie z którym czynności pośredniczenia mogą obejmować wyszukiwanie osób, z którymi można zawierać umowy, udział

w rokowaniach mających na celu zawarcie umowy, skłanianie osób trzecich do zawarcia umowy lub przyjęcia oferty, przekazywanie próbek, informowanie o warunkach umów i właściwościach towaru).

Natomiast zgodnie z art. 761⁴ k.c. agent nie może żądać prowizji, gdy oczywiste jest, że umowa z klientem nie zostanie wykonana na skutek okoliczności, za które dający zlecenie nie ponosi odpowiedzialności, jeżeli zaś prowizja została już agentowi wypłacona, podlega ona zwrotowi. Postanowienie umowy agencyjnej mniej korzystne dla agenta jest nieważne.

Ponadto przepis art. 410 § 2 k.c. stanowi, iż świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Mając na uwadze jednoznacznie brzmienie zapisów umowy z dnia 29 maja 2008r. system wynagradzania przyjęty przez strony procesu miał charakter prowizyjny, ukształtowany w specyficzny sposób, gdzie pozwana, w myśl postanowień 4.3.2. Umowy nabywa prawo do prowizji o tyle i tylko w zakresie, w jakim ubezpieczony (Klient) w sposób ciągły opłaca składki ubezpieczeniowe. Sytuacja, w której Klient zalega z płatnością należnej składki ubezpieczeniowej, czyli nie wykonuje lub nienależycie wykonuje umowę, w zawarciu której uczestniczył Zleceniobiorca, jest przypadkiem storna.

W odniesieniu do umów zawieranych przez Zleceniobiorcę, zakładana była rezerwa storno w wysokości co najmniej 25% z kwoty prowizji należnej Zleceniobiorcy za daną umowę. Rezerwa ta stanowiła zabezpieczenie zarówno Zleceniodawcy jak i Zleceniobiorcy na wypadek wystąpienia wypadków storna. Rezerwa ta, co do zasady była uwalniana, po upływie 25 miesięcy od jej założenia, o ile Klienci wywiązywali się z zawartych umów.

(...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wypłacał prowizję z góry w wysokości odpowiadającej prowizji należnej w przypadku, w którym Klient płaciłby w sposób ciągły składki przez 25 następujących po sobie miesięcy po zawarciu umowy ubezpieczenia. W sytuacji, w której Klient zaprzestaje płacenia składek, część prowizji (tj. za okres, za który klient nie płaci już składek) staje się nienależna zgodnie z pkt. 4.3.2. Umowy o Świadczenie Usług Agencyjnych i podlega zwrotowi.

Pozwana zakwestionowała wysokość dochodzonego w niniejszej sprawie roszczenia, twierdząc iż dochodzona pozwem kwota obejmuje wszystkie umowy, także te które zostały zrealizowane lub które zostały rozliczone przez strony.

Zarzut pozwanej nie zasługuje na uwzględnienie bowiem roszczenie dochodzone w niniejszej sprawie dotyczy jedynie zwrotu wynagrodzenia wypłaconego przez powódkę na rzecz pozwanej z tytułu umów, które następnie nie były wykonywane przez klientów.

Umowa agencyjna ma charakter odpłatny. Wynagrodzenie agenta, zwłaszcza jeśli jest ustalane jako prowizja, zależy od skuteczności jego działań i od ekonomicznych wyników jego pośrednictwa. Z tego względu działalność agencyjna wiąże się z ryzykiem gospodarczym, co odróżnia ją od działalności w ramach stosunku pracy (patrz: wyrok SN z dnia 28 listopada 1974 r., III CZP 77/74, OSNC 1975, Nr 9, poz. 133). Zobowiązanie dającego zlecenie do zapłaty wynagrodzenia agentowi jest elementem przedmiotowo istotnym umowy agencyjnej. Wynagrodzenie może, choć nie musi, mieć postać prowizji - wówczas jego wysokość zależy od liczby lub wartości zawartych umów (art. 758¹ § 2 KC).

Podkreślić należy, iż pozwana nie dopełniła obowiązków, które na niej ciążyły, bowiem zgodnie z zawartą umową winna dbać o interesy (...) zgodnie z zasadami staranności i zaufania w obrocie oraz przestrzegania jego wytycznych i zaleceń. Pozwana w niniejszej sprawie nastawiona była jedynie na pozyskanie prowizji. Zawierane przez nią umowy dotyczyły jedynie ofert, gdzie agent uzyskiwał największą prowizję. Ponadto z wykazu umów załączonego do akt sprawy, wynika iż pozwana zawarła umowy ubezpieczenia z członkami swojej rodziny, a także ubezpieczenie dla samej siebie, których składki również nie były opłacane. Podkreślić należy, iż dziwnym zbiegiem okoliczności opłaceniu,

przy każdej zawartej umowie ubezpieczenia, ulegała jedynie pierwsza składa polisy, która była podstawą do uzyskania przez pozwaną prowizji, natomiast w żadnej umowie kolejna wpłata nie nastąpiła. (k.93,78v, 80v, 81v)

Zwrot prowizji którego dochodzi w niniejszym postępowaniu powódka wynika w istocie z faktu nie opłacenia składek przez ubezpieczających przed upływem określonego terminu określonego umową stron. To bowiem ta okoliczność powodowała konieczność zwrotu przez pozwaną przyznanej prowizji.

Na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego Sąd ustalił, iż suma wszystkich należności uiszczonych na rzecz pozwanej w trakcie obowiązywania umowy opiewa na kwotę 1.128.149,20 zł. Natomiast kwota dochodzona pozwem opiewa na kwotę 1.025.734,94 zł, zatem powód nie dochodzi od pozwanej zwrotu wszystkich wypłaconych na jej rzecz należności, a jedynie wynagrodzenia, które stało się nienależne na skutek niewywiązania się klientów z zawartych przy pośrednictwie pozwanej umów.

Podkreślić należy, iż zgodnie z pkt. 4.3.2. umowy sytuacja, gdy klient zalega z płatnością należnej składki ubezpieczeniowej stanowi przypadek nienależytego wykonania umowy. Ponadto zgodnie z pkt. 6.9 umowy pozwana upoważniła powoda do dokonywania potrąceń, w przypadku zaistnienia sald ujemnych. W przypadku powstania storno rezerwy, zgodnie z pkt. 7.7 umowy, przy wypłatach prowizji za rok z góry, wypłata po rozwiązaniu umowy będzie regulowana po roku czasu od daty założenia tejże rezerwy.

Zatem jeżeli rezerwa storno ma wartość dodatnią, jej kwota jest wypłacana zleceniobiorcy. Natomiast przy ujemnym stanie konta lub storno rezerwy, o ile nie jest możliwe potrącenie jej z naliczanych prowizji lub uwalnianych rezerw storno, Zleceniobiorca jest zobowiązany wyrównać różnicę tytułu nienależnie pobranego wynagrodzenia na rzecz Zleceniobiorcy.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż ostatnia wypłata na rzecz pozwanej dokonana została w dniu 5 maja 2009r., podstawą tej wypłaty była nota prowizyjna za okres 27 marca 2009 - 29 kwietnia 2009 opiewająca na kwotę (...) zł. Stan storno rezerwy wynosił wówczas (...) zł.

W kolejnym okresie rozliczeniowym, tj. 29 kwietnia 2009 - 29 maja 2009, brak było jakichkolwiek nowych naliczeń na koncie prowizyjnym pozwanej, czyli pozwana nie zawierała żadnych nowych umów, a jednocześnie księgowane były kolejne przypadki niewywiązania się dotychczasowych klientów z umów zawartych przy pośrednictwie pozwanej.

Początkowo stan storno rezerwy pozwalał na dokonywanie potrąceń z naliczaniem na bieżąco zadłużeniem pozwanej zgodnie z pkt. 6.9. umowy. Jednakże storno rezerwa wyczerpała się już w momencie rozliczenia za okres 30 września 2009 – 30 października 2009. Po ostatnim dokonaniu potrącenia zadłużenia konta prowizyjnego i środków zgromadzonych w ramach storno rezerwy saldo wyniosło 1.025.743,95 zł, czyli kwotę dochodzoną niniejszym pozwem.

Wszystkie potrącenia z wynagrodzeniem należnym pozwanej udowodnione zostały przez powoda notami prowizyjnymi. Towarzystwo (...) na (...) S.A. wypłaciło na rzecz powoda prowizję z tytułu umów, przy zawarciu których pośredniczyła pozwana w kwocie (...) zł.

Spośród umów zawartych przy pośrednictwie pozwanej należna powodowi prowizja wyniosła (...) zł, wobec czego powód zmuszony został do zwrotu na rzecz (...) Towarzystwo (...) S.A. kwotę (...) zł, w tym wynagrodzenie wypłacone uprzednio na rzecz pozwanej.

Prawidłowość wyliczeń potwierdzona została również przez biegłego sądowego, który sporządził opinię w niniejszej sprawie, o czym była mowa wcześniej.

Z okoliczności sprawy wynika, co znajduje wyraz w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie zarówno w postaci dokumentów przedłożonych przez powódkę, jak i w zeznaniach świadków, że pozwana nie sprzeciwiała się zwrotom not prowizyjnych, ale także nie dokonała zwrotu kwoty 1.025.734,95 zł pomimo otrzymania wezwania do zapłaty, dlatego też powództwo w niniejszej sprawie było uzasadnione.

Łączna wartość podlegającej zwrotowi prowizji została ustalona w oparciu o opinię biegłego sądowego na kwotę 1.025.734,95 zł i taka też należność została zasądzona od pozwanej I. S. (1) na rzecz powódki (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c.

Wobec powyższego i na podstawie powołanych przepisów orzeczono jak w wyroku. (pkt. I).

O kosztach procesu orzeczono w pkt. II wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania, w myśl której strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Z uwagi na uwzględnienie powództwa w całości zasądzono od pozwanej I. S. (1) na rzecz powódki kwotę 59.504,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, na którą składały się opłata od pozwu w wysokości 51.287,00 zł, kwota 1.000,00 zł tytułem zaliczki na biegłego sądowego oraz kwota 7.217,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa.

W pkt. III wyroku na podstawie art. 83 ust. 2 u.k.s.c. nakazano pobrać od pozwanej I. S. (1) na rzecz Skarbu Państwa kwotę 6.701,84 zł tytułem wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa tytułem brakującej części wynagrodzenia biegłego.

SSO Karolina Toczyńska

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)